

Pomníky a dekolonizace

Mgr. Petra Bidlasová, Afrika interdisciplinární IV, CAFR, 12.4.2021

Pomníky a dekolonizace

Mgr. Petra Bidlasová, Afrika interdisciplinární IV, CAFR, 12.4.2021

Co je to socha?

Rosalind Krauss: „Přesto všechno musíme přiznat, že víme velice dobře, co je to **socha**. Víme mimo jiné, že je to kategorie historicky vázaná, a nikoli univerzální. Socha stejně jako každá jiná konvence má svou vnitřní logiku, svůj vlastní soubor pravidel, která – ačkoli mohou být aplikována v nejrůznějších situacích – nejsou příliš otevřená změnám. Zdálo by se, že logika sochy je neoddělitelná od logiky **pomníku**. Podle ní je socha **oslavným pamětním zpodobněním**. Nalézá se na určitém místě a o **významu a využití tohoto místa také symbolickým jazykem vypovídá**. - *Jezdecká socha Marka Aurelia je takovým pomníkem. Vztyčením uprostřed Kapitolu má svou historickou přítomností vyjadřovat vztah mezi starověkým Římem a sídlem moderního, renesančního Říma.* --- Kvůli těmto **reprezentativním a vyznačujícím funkcím** bývají sochy obvykle **figurální a vertikální**, jejich **podstavce** tvoří důležitou část součást sochy, neboť působí jako prostředník mezi skutečným místem a reprezentujícím znakem. Tato logika neobsahuje nic tajuplného, pochopena využívána stala se zdrojem obrovské sochařské produkce západního umění po celá staletí.“

- Jezdecká socha Marka Aurelia, cca 165 n.l. – oslava vítězství nad Parthy - kopie osazena na náměstí od Michelangela

Sv. Václav a tradice jezdeckého pomníku

- Donatello: Gattamelata (1453) Padova
- Andrea del Verrochio (1480-88) – Bartolomeo Colleoni - Benátky
- Václavské náměstí: Sv. Václav – Josef Václav Myslbek (1894 – 1912) – *symbol české státnosti, garance duchovních a kulturních hodnot, jako bojovník, vybavení ze svatováclavského pokladu*

Symbolický kapitál

„Pomníková mánie“ – Paříž po r. 1871
prohra v Prusko-francouzské válce (v
Paříži přes 600 pomníků)

v Praze přes 150

... mluvím o nich:

- Abychom si uvědomili, že řadu z problémů známe (stržení Mariánského sloupu – obdoba v USA – stržení sochy Jiřího III., Stalinův pomník, sochy Marxů, Leninů, apod po r. 1989 – „*damnatio memoriae*“)
- Sada pomník z našich hlavních dvou náměstí ukazuje proměny i stabilitu formálních řešení sochy ve veřejném prostoru

- Staroměstské náměstí – Jan Hus – Ladislav Šaloun
- Mariánský Sloup – originál 1650 se sochami od Jana Jiřího Bendla Bendla, 3.11.1918 stržen – obnoven a nově vysvěcen 15.8.2020
- Vzpomínkové místo – Milion chvil pro demokracii (březen 2020)

Neoklasicismus a akademická tradice v USA

Vazba na Royal Academy of Arts v Londýně v malbě (**Benjamin West**), přímo na Itálii v plastice (**Horatio Greenough**), Palladio v architektuře (**Thomas Jefferson** – villa Monticello – rozporuplný vztah k otroctví – několik dětí s mulatkou **Sally Hemings**) – zušlechtění Američanů prostřednictvím architektury a umění (neoklasicismus – odkaz k Aténské republice a republikánskému Římu) – mnoho veřejných budov stavěli otroci.

5 Front view of Virginia State Capitol, Richmond, Virginia, 1865. Courtesy of Library of Congress, LC-DIG-cwpb-02891.

An Overseer Doing His Duty near Fredericksburg, Virginia (1798), by Benjamin Henry Latrobe. Historical Society.

View of Richmond from the Bank of the James River (1798) by Benjamin Henry Latrobe. Courtesy of Historical Society.

- Kapitol ve Virginii, Thomas Jefferson 1785 – 90, inspirováno Maison Carrée v Nimes

- Benjamin Henry Latrobe, 1796 – akvarely zobrazující nový kapitol v Richmondu, Virginii

Martin Puryear

- Martin Puryear 2019 – Spolknuté slunce: Monstrance a voluta

„Liberty“ - Americký pavilon na Benátském bienále 2019

<https://www.martinpuryearvenice2019.org/exhibition/>

- Martin Puryear 2019 - Sloup pro Sally Hennings, 2010-14 Velká frygická čapka

Kehinde Wiley

- Kehinde Wiley, *Napoleon Leading the Army over the Alps*, 2005
- Kehinde Wiley: *Rumors of War*, 2019 – Times Square – později přemístěno do Virginia Museum of Fine Arts, Richmond

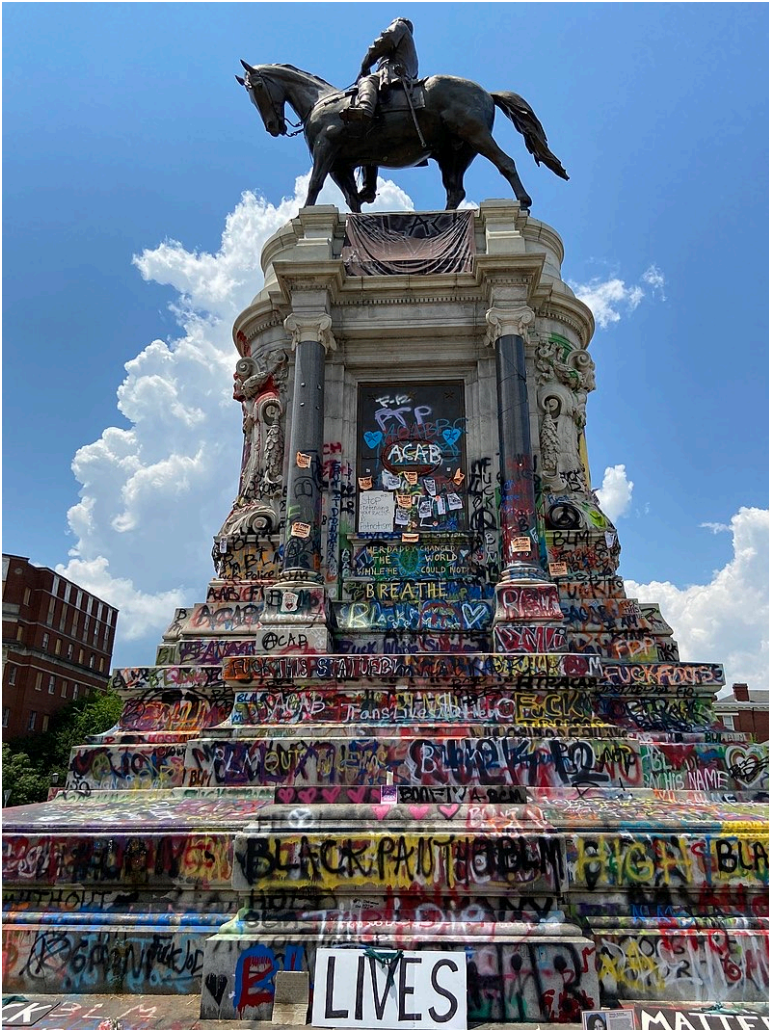
Hybridní estetika: Hip-hop (noví hrdinové), islámská architektura a vzory, francouzské rokoko

2005 parafráze slavného portrétu Napoleona od Jacques-Louise Davida - překračující Alpy...
(objednáno 1800 španělským králem Karlem IV.– exil v USA s obrazem, velký vliv na US umění)

Od 2001 AA muži do kánonu klasického umění, z nějž byli historie vyloučeni – pohlední černí muži z městského prostředí – obrazy hrdinství a majestátnosti – původně foto lidí z Harlemu

Konfедераční pomníky

- Generál Robert Edward Lee, Monument Avenue, Richmond Virginia (1887-90) Antonin Mercié – 2020 poslední zbývající pomník – předmět řady projekcí, happenigů

Moses Jacob Ezechiel
(1844-1917) – studoval v Berlíně, žil v Římě – důležitý autor “mýtu ztracené věci” – konfедераční vojáci a velitelé zobrazování jako hrdinové

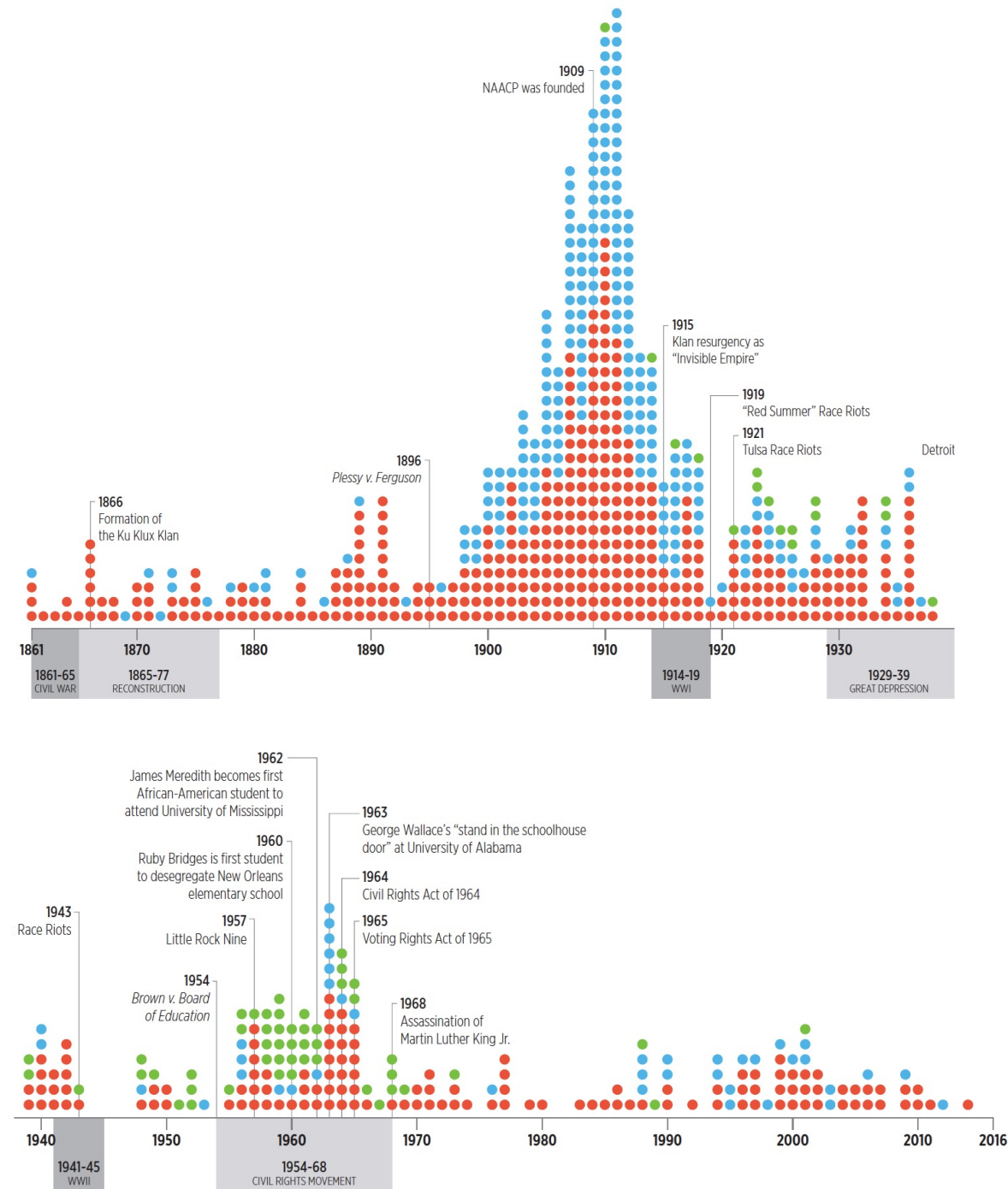

- Arlington National Cemetery – Arlington, Virginia (1906 – 10) Moses Jacob Ezechiel commissioned by United Daughters of the Confederacy

Konfедераční pomníky – časová osa

Vrcholy stavebního úsilí 1890 – 1930 (Spojené dcery konfederace – 1894, vazby KKK), hnutí za občanská práva, po roce 2000 (Nový Jim Crow) – mýtus „ztracené věci“ a „pocit křivdy“ – legitimizace bělošské nadřazenosti a rasové segregace, boj o historickou pravdu a reinterpretaci historie

Podle zprávy Southern Poverty Law Center stojí cca 1500 konfедераčních pomníků

Stone Mountain

Největší nízký reliéf na světě:

- Robert Edward Lee
- Thomas „Stonewell“ Jackson
- Jefferson David

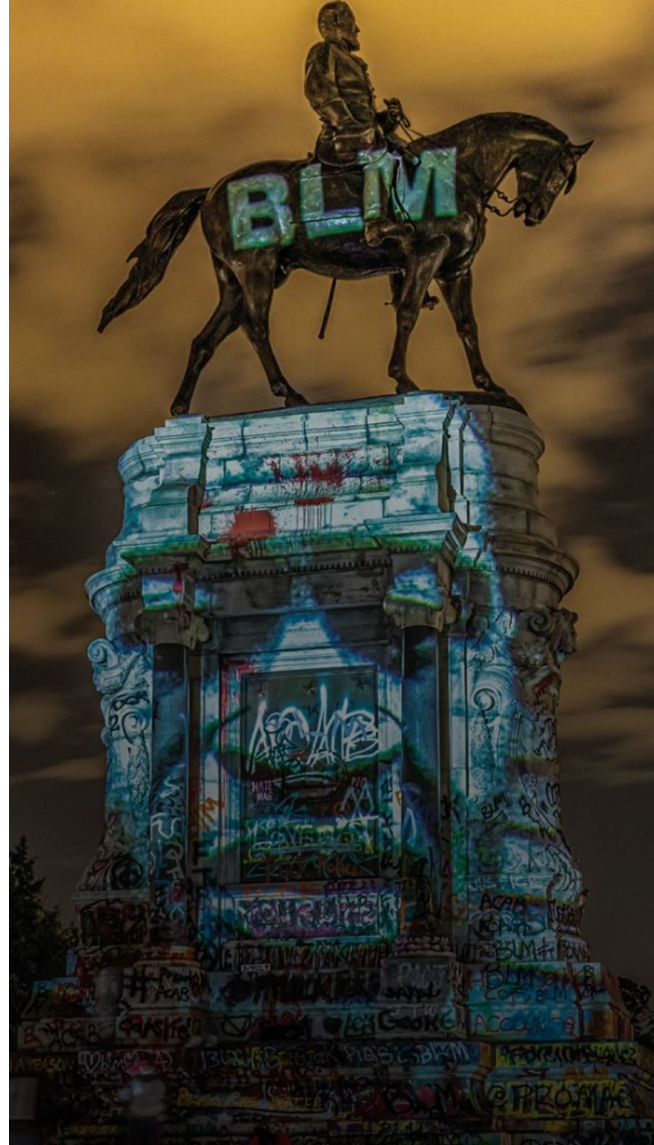
Majiteli hory nedaleko Atlanty v Georgii byli bratři Vanableovi, z nichž Sam byl spojen s obnovou KKK v roce 1915 („pálení kříže“ na vrcholu hory) – 1912 oficiálně započato slitinou Spojených dcer konfederace, 1922 práce na pomníku - „dokončen“ a otevřen pro veřejnost 1965 (již pod státu)

protesty (BLM - 2020, Stacey Abrams – 2017, NAACP – 2018 „Největší pomník bělošské nadřazenosti“) – snaha o odstranění

Odstraňování pomníků

2015 – Dylann Roof (21 let) po online idoktrinaci začíná „rasovou válku“ a zastřelí devět černošských farníků v kostele v Emanuel A.M.E. kostel v Charlestonu

25. května 2020
– po smrti
George Floyd

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_monuments_and_memorials_removed_during_the_George_Floyd_protests

2020 Memorials to George Floyd

<https://www.reneeater.com/on-monuments-blog/2020/5/29/in-memoriam-i-cant-breathe>

- Jammie Holmes

- Chicago

Pomníky otroctví a emancipace

<https://www.slaverymonuments.org>
Renné Ater – propojení sociálního, politického a prostorového

- Pomníky emancipace 1865
- Odboje (Denmark Vesey, Amistad)
- Afroamerické historie
- Hřbitovy a pamětní místa
- Frederick Douglass
- Harriet Tubman

Meta Warrick Fuller, *In Memory of Mary Turner: As a Silent Protest Against Mob Violence*, 1919, painted plaster

- Meta Veaux Warwick Fuller (1913) *Emancipace*, odlito a osazeno 1999, park Harriet Tubman v Bostonu – „strom vědění“ - lidstvo

Harriet Tubman

- Harlem, NY, Alison Saar: Swing Low, 2008

Unsung Founders Memorial

University of North Carolina, Chapel Hill, Suh Do-Ho, 2005 – studentská aktivita

<https://www.slaverymonuments.org/items/show/1125>

Washington D.C.

Thomas Ball, *Freedmen's Memorial to Abraham Lincoln* (Emancipation Group), 1876. Lincoln Park, Washington, DC. Photograph by Renée Ater, 2009.

Martin Luther King, Washington D. C. - West Potomac Park, August 2011, Ley Yixin – „Mám sen“ 1963 – „S touto vírou budeme schopni vytěžit z hory zoufalství, kámen naděje.“

“Blacksonian”

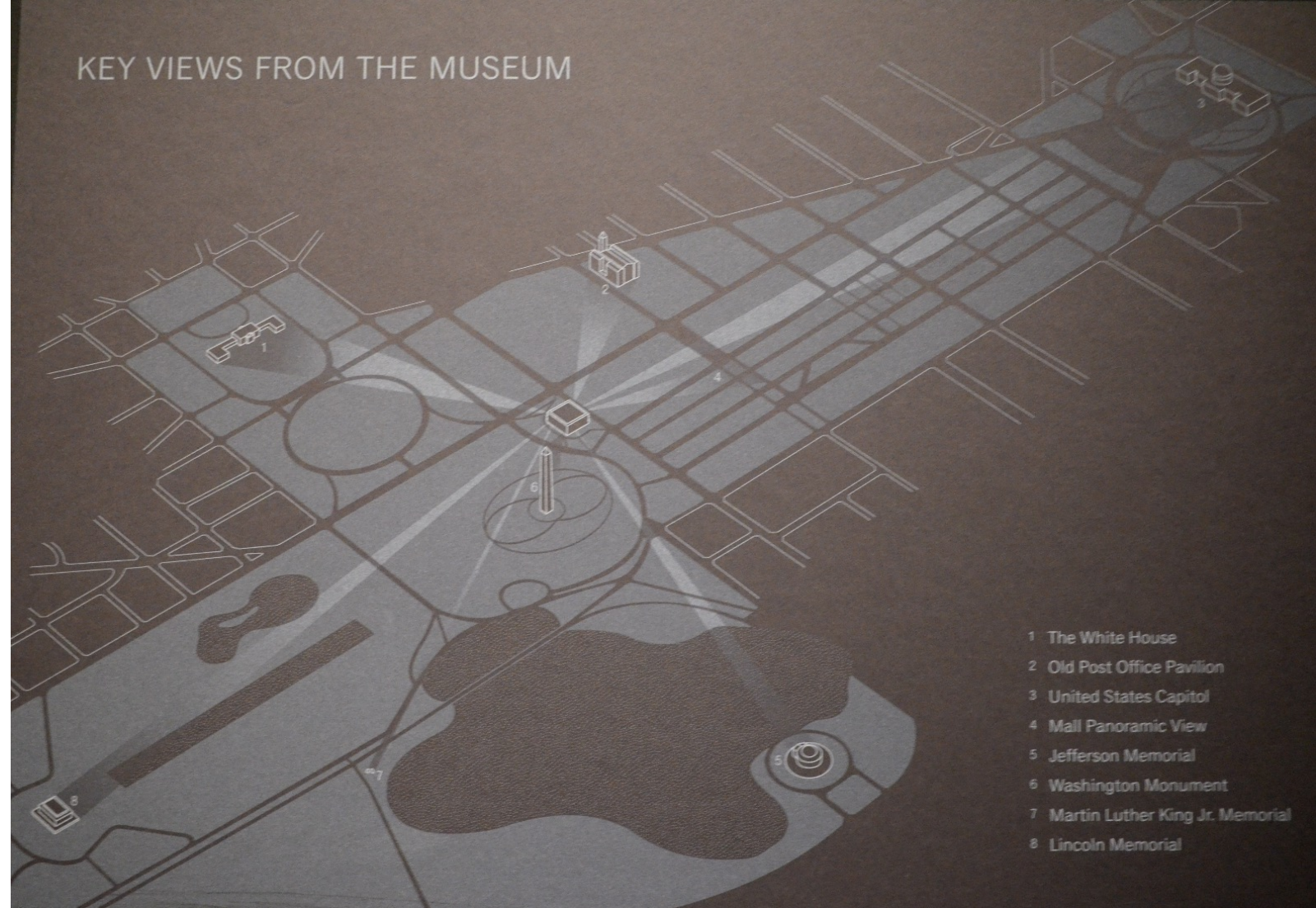
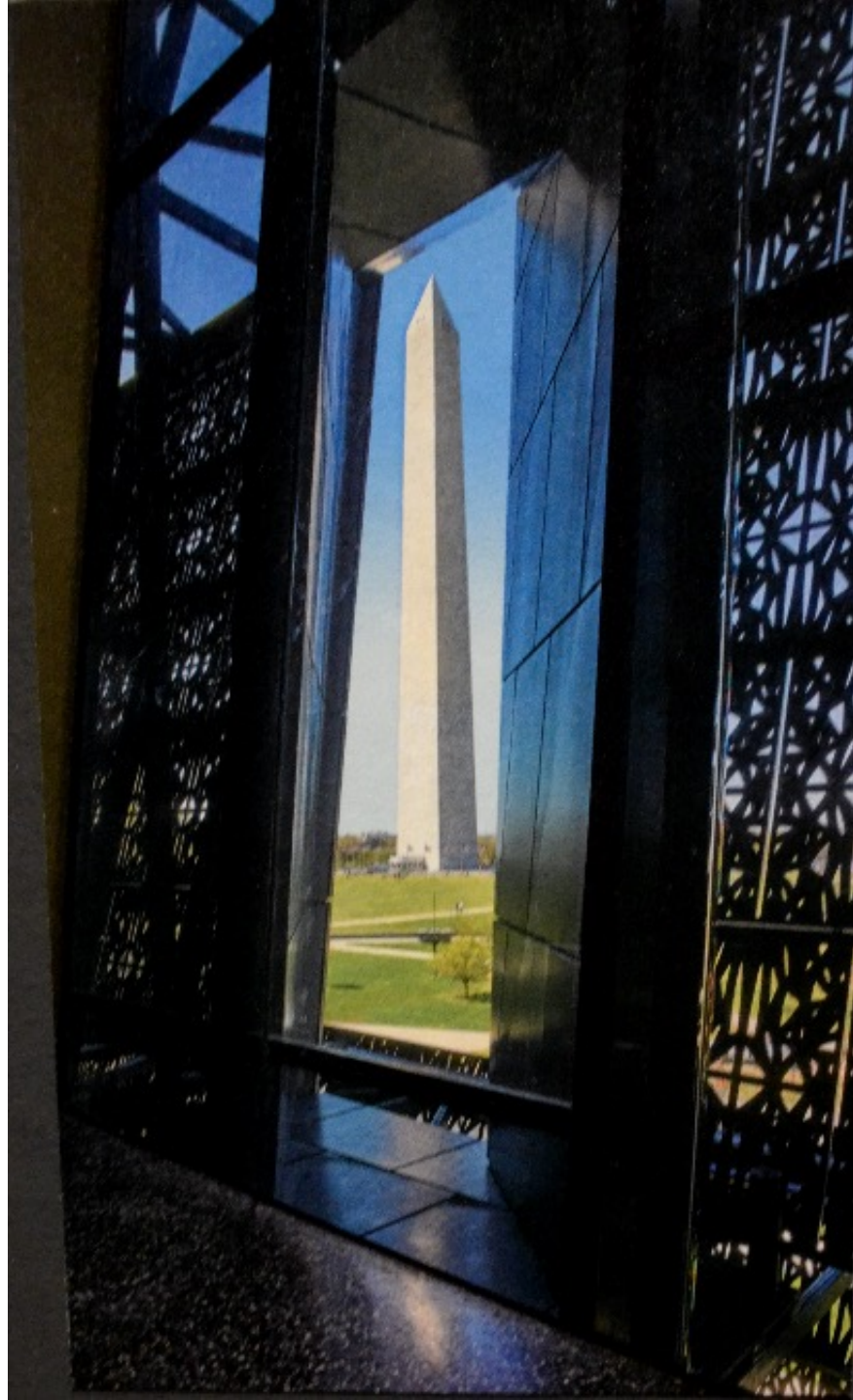
Národní muzeum afroamerické historie a kultury (NMAAHC), v pořadí 19. muzeum Smithsonian Institution

září 2016 otevřeno veřejnosti, ředitel Lonnie G. Bunch III.

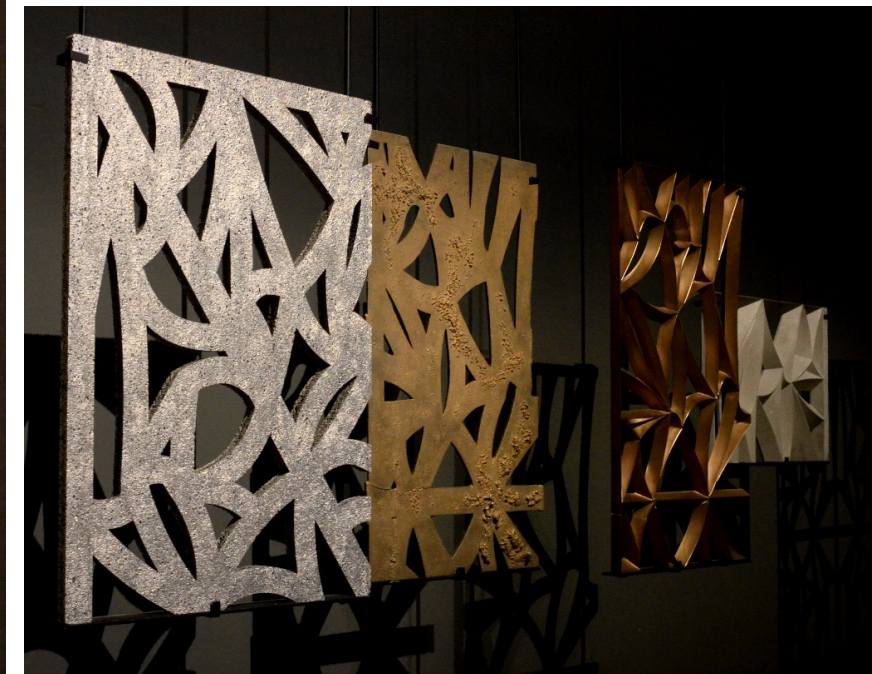
Projekt **David Adjaye** – britsko-ghanský architekt, narozen 1966, nejznámější projekt

prostorové osy, vztahy, afroamerická historie z temnoty na světlo – *Cesta ke svobodě* začínající v hlubokém suterénu a vycházející vzhůru ke světlu, fontána pro Martina Luthera Kinga... místo slouží jako poutní místo nejen pro Afroameričany (je samo památníkem, na místě, kde byli Afričané prodáváni do otroctví)

Z výstavy Davida Adjayeho „Making Memory“ v Design Museum v Londýně (2019)

Z výstavy Davida Adjayeho
„Making Memory“ v Design
Museum v Londýně (2019)

Památník obětem lynčování, Montgomery, Alabama

„Národní památník míru a spravedlnosti“ - MASS Design group duben 2018 – cílem uznání rasově motivovaného násilí a dosažení sociální spravedlnosti (součástí muzeum, které dokumentuje nerovnost od doby otroctví po dnešní masové věznění černých mužů (Muzeum dědictví – Legacy Museum: From Slavery to Mass Incarceration) – cílem není vyprávět útěšný příběh emancipace, ale poukázat na přetrvávající a vyvíjející se formy násilí a nerovnosti – odráží názor Bryana Stevenson, že ve Spojených státech nikdy neproběhl výměna vlády (jako v Německo po WW2 nebo v JAR v roce 1994) a struktury otroctví tak nezanikly a nebyly reflektovány, ale pouze se transformovaly - problém s 13. dodatkem ústavy – Ava DuVernay - film

Pomník vznikl z podnětu neziskové organizace „Iniciativa pro spravedlnost“ - „Equal Justice Initiative“ (poskytuje zastoupení chudým, nespravedlivě odsouzeným, zastoupení vězňů v cele smrti) – zakladatel Bryan Stevenson 1989 (film „Just Mercy“)- Obhájce nevinných

805 kvádrů v životní velikosti z rezavějící oceli připomíná místa v USA, kde bylo dokumentováno lynčování – muzeum postaveno na místě, kde se prodávali otroci (přes 4000 tisíce obětí 1877 – 1950)

Hank Willis Thomas

- Objetí – vizualizace pomníku
Martina Luthera Kinga. Coretty
Scott Kingové na Boston
common (2019)

Použitá literatura a zdroje

- Rosalind Krauss: Sochařství v rozšířeném poli, in Sochy v ulicích: Stav Věcí, Dům umění města Brna 2011 (pp 30-43) - http://www.neolokator.cz/wp-content/uploads/2020/08/Rosalind_Krauss_SOCHARSTVI-V-ROZSIRENEM-POLI.pdf (vyhledáno 12.4.2021)

ARCHITEKTURA

- Irene Cheng, Charles L. Davis II, Mabel O. Wilson eds., *Race and Modern Architecture: A Critical History from the Enlightenment to the Present*, University of Pittsburgh Press, 2020
- <https://www.whitehousehistory.org/questions/did-slaves-build-the-white-house> (vyhledáno 12.4.2021)

POMNÍKY KONFEDERACE

- Sarah Beetham: Confederate Monuments: Southern Heritage or Southern Art?, in Panorama Spring 2020 (6.1) - <https://editions.lib.umn.edu/panorama/article/little-of-artistic-merit/confederate-monuments/>
- *Whose Heritage? Public Symbols of the Confederacy*, zpráva Southern Poverty Law Center (2016 s pozdějšími úpravami) - https://www.splcenter.org/sites/default/files/com_whose_heritage.pdf
- Rebecca Onion: Hatred Set In Stone, in Slate, 8. července 2020 - <https://slate.com/news-and-politics/2020/07/stone-mountain-georgia-confederacy-history.html> (vyhledáno 12.4.2021) - článek o historii Stone Mountain a KKK

AFROAMERICKÉ POMNÍKY A PAMÁTNÍKY

- Contemporary Monuments to the Slave Past, website by Renée Ater - <https://www.slaverymonuments.org> (vyhledáno 12.4.2021)
- Falling and Rising: Public Monuments and Cultural Heritage in a Time of Protest, UT Dallas – EPISODE 3 – Renée Ater Ph.D. - <https://arthistory.utdallas.edu/video/monuments/> (vyhledáno 12.4.2021) – rozhovor s Renée Ater
- Smithsonian National Museum of African American History and Culture - <https://nmaahc.si.edu/explore/building> (vyhledáno 12.4.2021)
- Images, Memory and with Bryan Stevenson, part of Visualising Abolition - <https://barringfreedom.org/exhibitions/visualizing-abolition.html> (vyhledáno 12.4.2021) - druhý v „archived events“ – diskuze o vzniku Památníku obětem lynčování v Montgomery, Alabama – web památníku: <https://museumandmemorial.eji.org/memorial>